

Jean-Baptiste Lully (1632–1687)

A r m i d e

Tragédie lyrique (opera) o pěti dějstvích s prologem
na libreto Philippa Quinaulta (1635–1688)

LWV 71

(premiéra v Paříži dne 15. února 1686)

Státní zámek Valtice, divadlo

24. a 25. srpna 2017

Začátek vždy v 17.00 hodin

Zpíváno ve francouzském jazyce

Česká premiéra

Pořadatelé:

Česká Händelova společnost, z.s.

Národní památkový ústav – Správa státního zámku Valtice
Přátelé a podporovatelé Göttingenského barokního orchestru

Lully byl v nejlepším slova smyslu smělý, velkolepý a vznešený. Stejně jako slovatný architekt Mansart dokázal spojit královskou obřadnost s uvolněností, okázalost s idylou – a to s výsledkem, který byl přitažlivý a současně převyšoval tehdejší zvyklosti.

Paul Henry Lang (Pál Láng; 1901–1991): George Frideric Handel.
W. W. Norton & Company, New York – London 1977; str. 219.

SLOVO ÚVODEM

Když se na mě v roce 2016, v průběhu Mezinárodního Händelova festivalu v dolnosaském Göttingenu, obrátili naši tamní přátelé Ezra Wolfhart Kurth a Dinah Epperleinová spolu s mladým dirigentem Antoniem Adamskem s nápadem, že by se jejich nastudování vrcholné opery Jeana-Baptisty Lullyho “Armide”, prvně realizované dne 15. listopadu 2015 v klášterním kostele Nikolausberg na severovýchodním okraji Göttingenu, mohlo zopakovat v zámeckém divadle v Mnichově Hradišti, poněkud jsem při představě, co takové pohostinské představení obnáší, znejistěl – abych byl upřímný, když se mi v mysli vynořily vzpomínky na naše někdejší průkopnické produkce barokních oper, naskočila mi husí kůže a na čele vyrazil studený pot.

Poněvadž jsem své milé göttingenské přátele, jimž je Česká Händelova společnost za mnohé zavázána, nechtěl zklamat, vyjádřil jsem se, poněkud nejednoznačně, že předložený návrh je vynikající, ale že nepochybně bude velmi těžké jej prosadit, a to i přesto, že by se jednalo o událost mezinárodního významu: německý hudební soubor by do České republiky přivezl inscenaci “lyrické tragédie” od faktického zakladatele francouzské opery, rodilého Itala!

Ihned po návratu domů jsem o výše uvedeném záměru zpravil naše partnery na státním zámku v Mnichově Hradišti, s nimiž Česká Händelova společnost spolupracuje již od roku 1999 na inscenacích převážně barokních oper v mnichovohradištském zámeckém divadle, pocházejícím z roku 1833. Jak se později ukázalo, postavily se nám do cesty nepřekonatelné překážky v podobě nesouladu volných termínů v zámeckém divadle a v kalendářích pěveckých sólistů a dirigenta. Zcela se to potvrdilo po pracovní návštěvě göttingenských kolegů v Mnichově Hradišti koncem listopadu 2016.

Začal jsem proto usilovně prověřovat jiné možnosti, leč žádné neodpovídaly specifickým požadavkům velké mezinárodní hudební produkce. Situace začínala být očividně bezvýchodná – čas neúprosně ubíhal, aniž by se něco dávalo do pohybu. Až do doby, kdy mnichovohradišťská strana navrhl, že by se Lullyho dílo mohlo provést v nedávno rekonstruovaném divadle na zámku ve Valticích, zbudovaném v roce 1790. Vzhledem k velké vzdálenosti z Prahy i z Německa jsem se zprvu zdráhal, ale nakonec zůstaly Valtice jedinou variantou slibující záchranu projektu. (Asi bych se nedopočetl, kolikrát jsem chtěl projekt odvolat, ale pokaždé se ozvali němečtí kolegové a nekompromisně mne nabádali, abych nezoufal a ve svém úsilí pokračoval.)

Za pět minut dvanáct, ale přece, našel Jean-Baptiste Lully s “Armidou” útočiště ve Valticích, v divadle, které je pro takovouto produkci vybaveno téměř ideálně. Nyní tedy mohu do této programové publikace napsat úvodní slovo s plným vědomím, že se nápad nezávazně vyslovený před čtrnácti měsíci v jednom domě na okraji Göttingenu, postaveném ještě v době Händelově, podařilo proměnit ve skutek: v inscenace Lullyho “Armidy” v jedinečném zámeckém divadle ve Valticích dne 24. a 25. srpna 2017, oproti původnímu nastudování rozšířené o taneční soubor.

Do jaké míry se opera, provázená tolika porodními bolestmi, podařila, se dozvíme až po oněch dvou představeních. A budou to především jejich ctění návštěvníci, kdo vynese závěrečný “ortel” a tak rozhodne, zda naše úsilí přineslo očekávané výsledky, či nikoliv.

Jménem výboru České Händelovy společnosti a všech účastníků lullyovského projektu děkuji zejména následujícím organizacím působícím v České republice za prokázanou pomoc i vstřícný postoj: Národnímu památkovému ústavu, zastoupenému správou státního zámku ve Valticích a Národním centrem divadla a tance tamtéž, Společnosti přátel barokní kultury se sídlem v Mnichově Hradišti (Baroccoco), kutnohorské tiskárně Label a Česko-německému fondu budoucnosti, jenž přispěl velkorysou částkou na úhradu honorářů německých účinkujících.

Je velmi potěšitelné a povzbudivé, že kromě osob spojených s výše jmenovanými organizacemi se do projektu nezištně zapojili, tím či oním způsobem, další jednotlivci – jejich jména uvádím v abecedním pořadí: Marek Buš, Vladimír Chytil, Kateřina Kerelová, Lenka Kerelová, Jan Kučera, Oldřich Máša, Radek Menoušek, Hana Slancová, Ivo Šindelář, Jiří Škodák, Michal Typl, Roman Válek, Tereza Válková.

Pavel Polka,
předseda České Händelovy společnosti.

V Praze dne 24. července 2017.

ARMIDE – DĚJ OPERY

Jean-Baptiste Lully. Kresba Lenky Kerelové (2017).

Po slavnostní francouzské předehře vystupují v prologu alegorické postavy Slávy a Moudrosti se svým doprovodem. Opěvují vládce universa, kterému se zlíbilo uspořádat pro obě postavy divadelní hru jakožto ušlechtilý zápas o jeho přízeň. V Lullyho době byl vládcem universa míněn Ludvík XIV.: o jeho přízeň se Sláva a Moudrost ucházejí.

Následující králova divadelní hra zpracovává téma ze slavné epické básně Torquata Tassa (1544–1595) “Osvobozený Jeruzalém” (“La Gerusalemme liberata”; vyd. r. 1580 v Parmě): střet arabské kouzelnice Armidy a křesťanského rytíře Rinalda.

Nejprve přicházejí Armidiny důvěrnice Phénice a Sidonie. Velebí vítězství Armidy nad některými rytíři z křesťanského vojska, které Armida přivedla do zajetí jen díky své kráse a lsti. Mladá kouzelnice je však znepokojena, neboť se jí nepodařilo podrobit nejsmělejšího z křižáků. Sidonie rozptyluje její pochybnosti.

Přichází Idraot (Hidraot), král Damašku: byl by rád, kdyby Armida, jeho neteř, své vítězství završila uzavřením sňatku. Ta za manžela, jenž by jí byl hoden, považuje pouze toho, kdo zvítězí nad Rinaldem. Oslava vítězství je náhle přerušena, když Aronte, hlídač uvězněných rytířů, přináší zprávu o útěku všech vězňů. Jeden jediný válečník prý přemohl všechny dozorce – Idraot a Armida v něm vytuší Rinalda a přísahají pomstu.

Osvobozený Artemidor varuje svého osvoboditele Rinalda před kouzelnou mocí Armidy. Rinald se ovšem cítí sebejistě. Naopak, navzdory Artemidorovým prosbám se ještě nehodlá vrátit zpět do tábora Godefroye z Bouillonu. Godefroy jej vypověděl poté, co Rinald v půtce zabil chvástavého Gernanda.

Pro svou nástrahu vybrali Idraot a Armida příhodné místo a vyvolávají duchy. Armida si vymíní, že Rinalda usmrtí vlastní rukou. Jejím nepřítelem, který se usadil k odpočinku u tiše plynoucího potoka (řeky), zpívá vodní nymfa o kráse lásky a zahálky. Rinald usne a Armida se nad ním sklání s dýkou, leč v rozhodujícím okamžiku není schopna ho usmrtit. Poručí zefýrům, vlahým západním větrům, aby Rinalda a ji samotnou přenesli na konec světa.

Ve svém kouzelném paláci uprostřed pustiny nařiká Armida nad svým osudem – k Rinaldovi, kterého milostným kouzlem porazila, sama vzplála opravdovou láskou a ztratila svou svobodu. Její důvěrnice Phénice a Sidonie se podivují nad zkroceným Rinaldem a radí Armidě, aby s ním jednala lhostejně. Avšak Armida se stydí za Rinaldovu lásku, kterou sama vyvolala. Rozhodne se, že zavolá Nenávist (Hněv), aby její vlastní lásku zničila.

Z pekla vystupuje Nenávist se svou družinou a snaží se zpřetrhat pouta lásky. Když se ale k Armidě přiblíží, kouzelnice začne zděšeně ustupovat: své lásky se nechce vzdát. Rozzlobená Nenávist se vrací do svého obydlí a odmítá Armidě poskytnout jakoukoliv další podporu.

Mezitím na ostrov kouzelného paláce dorazili dva Godefroyem vyslaní muži: Karel, dánský rytíř, a Ubald. Staříčkový mág je vybavil čarovnými předměty majícími překonat všechna kouzla. S hrůzou se vyjadřují o pusté krajině a otevřených propastech, z nichž vylézají nestvůry. Jakmile ukáží zlaté žezlo, divoké bytosti ustoupí a objeví se přívětivá krajina. Démon v podobě Lucindy, Karlovy milenkyně, obluzuje rytíře Karla svými půvaby. Ubald se démona dotkne žezlem a klamný obraz se rozplyne. Do podobného stavu se dostává i Ubald – zjevuje se mu přízrak jeho milé Melissy.

Armida, jež se zřekla Nenávisti a oddala se své lásce, tráví s Rinaldem šťastné chvíle. Protože potřebuje cosi poradit se svými čary, musí se vzdálit do podsvětí a svého milého nechat nějakou dobu o samotě. Pro útěchu k němu posílá zástup šťastných milenců a šťastných milovnic, zpívajících a tancujících. Rinald však nechce zkoušet žádné jiné radosti, pokud je jeho milá vzdálena, a odhání je. Této situace využívají Karel a Ubald. Ubald ukazuje Rinaldovi diamantový štít – ten se v něm spatří a opět si uvědomí význam rytířských ctností. Osvobozen od přeludů, strhává si Rinald z těla květinové girlandy a přijímá meč, který mu předává dánský rytíř Karel.

Leč Armida jejich útěk zpozorovala. Následuje Rinalda a doprošuje se lásky a soucitu. Rinald prohlašuje, že bude vždy vyznávat čest, že Armida bude pro něho až na druhém místě. Soucitně Armidu, zmoženou bolestí, konejší. Zmítána mezi Nenávistí a zoufalou láskou, ztrácí Armida vědomí. Ubald a Karel se pokoušejí Rinalda od ní odvléci, zatímco Rinald vzdoruje: Sláva přece nenařizuje, aby velké srdce bylo neúprosné.

Když se Armida ze svých mdlob vzpamatuje, nařídí plna zármutku démonům, aby její kouzelný palác zničili, a na svém voze mizí v povětří.

ARMIDE – ÚČINKUJÍCÍ

Anna Bineta Diouf

Armide (Armida) – mladá kouzelnice, neteř Idraotova

Mezzosopranistka Anna Bineta Diouf se věnuje experimentální soudobé tvorbě stejně jako renesančním písním s doprovodem loutny. Dobře se cítí na operním jevišti i na koncertním pódiu.

Svého studia zpěvu a pěvecké pedagogiky na Vysoké hudební škole v Detmoldu a na Vysoké škole pro hudbu, divadlo a média v Hannoveru využila k tomu, že získala nejen umělecké zkušenosti, ale i rozmanité poznatky ve vědecké oblasti. Vedle školních operních produkcí, v nichž ztělesnila mimo jiné Gluckova Orfea (“Orfeus a Eurydika”), Humperdinckova Jeníčka (“Perníková chaloupka”) nebo také Monteverdiho Oktávii (“Korunovace Poppey”), publikovala texty pro jedno mezinárodní sympóziium – vsutku neobvyklá činnost “typické” pěvkyně.

Krátce po ukončení studia se Anna Bineta Diouf stala členkou operního studia Státní opery v Hannoveru. V sezónách 2012/13 a 2013/14 se zde představila mj. jako Modestina (Rossini: “Cesta do Remeše”), hraběnka Ceprano (Verdi: “Rigoletto”) a pískový mužíček (“Perníková chaloupka”). Kromě toho zpívala v mnoha rolích soudobé hudby. V sezóně 2014/15 pokračovala v Hannoveru jako host Státní opery. Od roku 2015 působí jako koncertní pěvkyně bez pevného zaměstnaneckého poměru.

Jako koncertní pěvkyně pracuje především v oblasti historicky poučené interpretace staré hudby, přičemž zásadní podněty získala mj. od Karin Paulsmeierové (Basilej), Wolfganga Katschnera (“Lautencompagny Berlin”) a Anne Harleyové (USA).

Christopher Wattam

Renaud (Rinald) – paladin v křižáckém vojsku Godefroye z Bouillonu, pozdějšího krále jeruzalémského

La Haine (Nenávist/Hněv) – alegorická postava v hlavním ději opery

Un Amant fortuné (Šťastný milenec)

Kanadský tenorista Christopher Wattam, ceněný pro svůj zářivý, jasný hlas a přirozenou hudebnost, vystupuje na divadelních jevištích jak v Kanadě, tak v Evropě. Jeho nejnovější role zahrnují Ralpa Rackstrawa v Sullivanově komické opeře “H.M.S. Pinafore” v Torontském operním divadle a velekněze Imhotepa ve světové premiéře opery “Isis and Osiris” od Petera Anthonyho Togniho s torontskou společností “Opera in Concert”. Christopher je také dynamickým koncertním sólistou – nedávno účinkoval v Haydnově “Nelsonově mši”, v Monteverdiho mši “Messa a quattro voci” a v Carissimioho oratoriu “Jephte”. Na jeho repertoáru se často objevuje Händelův “Mesiáš”, četné kantáty J. S. Bacha a duchovní díla takových autorů jako Charpentier a Mondoville.

Christopher Wattam je držitelem řady ocenění (např. “Dora Mavor Moore Award for Outstanding Performance”). V současnosti studuje na prestižní basilejské škole “Schola Cantorum Basiliensis”. Již dříve získal diplom na torontské Královské hudební konzervatoři, jakož i na Univerzitě ve Guelphu (Kanada).

Johanna Neß

La Gloire (Sláva) – alegorická postava v prologu

Phénice – Armidina důvěrnice, smrtelnice

Une Nymphe des Eaux (vodní nymfa, najáda)

Méliste (Melissa) – démon v podobě Melissy, Ubaldovy milenky

Sopranistka Johanna Neß započala své hudební vzdělání výukou hry na klavír. Obdržela cenu v celoněmecké soutěži “Jugend musiziert” (“Mládež muzicíruje”). Od roku 2007 studovala zpěv na Vysoké škole hudební a taneční v Kolíně nad Rýnem u Barbary Schlickové a Kaie Wessela. V červenci 2013 uzavřela diplomové studium s vyznamenáním a své pěvecké vzdělání si od té doby systematicky rozšiřuje.

V opeře debutovala, v sezóně 2007/08, v Divadle v Ulmu jako Oberto v Händelově “Alcině”. Roku 2008 obdržela stipendium od Svazu Richarda Wagnera ve Wuppertalu. Na koncertech a festivalech pravidelně provádí hudbu od renesance do současné doby.

Mezi vrcholy dosavadní umělecké dráhy Johanny Neß lze zařadit její vystoupení na Händelových festivalech v Göttingenu a v Halle nad Sálou za řízení Nicholase McGegana a Andrewa Parrotta či její účinkování v Mozartově opeře “Zahradnice z lásky” na scéně Divadla v Cáchách.

Sophia Körber

La Sagesse (Moudrost) – alegorická postava v prologu

Sidonie – Armidina důvěrnice, smrtelnice

Une Bergere héroïque (hrdinná pastýřka)

Lucinde (Lucinda) – démon v podobě Lucindy, milenky dánského rytíře Karla

Sopranistka Sophia Körber je laureátkou celoněmecké pěvecké soutěže “Gesang Berlin 2014” a vítězkou mezinárodní soutěže “Giovani Musicisti” v italském Trevisu v kategorii soudobé hudby. Podporuje ji Studijní nadace německého lidu, Hamelova nadace a spolek “Yehudi Menuhin Live Music Now Hannover”.

V mladších letech získala cenu v celoněmecké soutěži “Jugend musiziert” (“Mládež muzicíruje”) a stala se dvojnásobnou laureátkou v Týdnu Lotty Lehmannové v braniborském Perleberku. Během studia zpěvu v Hannoveru u prof. Normy Ennsové a později u prof. Mariny Sandelové ji bylo možné zažít jako sólistku v různých operních produkcích v rámci i mimo rámec školy. Roku 2012 odešla studovat na jeden rok do Florencie.

Po bakalářském studiu zpěvu v Hannoveru a ve Florencii absolvovala Sophia Körber v roce 2016 mistrovské studium operního zpěvu u prof. Mariny Sandelové v Hannoveru. Svůj operní debut oslavila již roku 2009 jako Papagena v Mozartově “Kouzelné flétně”.

Mathias Tönges

Hidraot (Idraot) – kouzelník, král Damašku, Armidin strýc

Ubalde (Ubald) – rytíř v křižáckém vojsku, který společně s dánským rytířem hledá Rinalda

Basbarytonista Mathias Tönges obdržel své první hudební vzdělání na Zemském hudebním gymnáziu ve Wernigerode. Následovalo studium zpěvu u prof. Petera Antona Linga na

Vysoké škole pro hudbu, divadlo a média v Hannoveru. Tam ho významně ovlivnili Anne Champertová (opera), Jonathan Seers (opera), Jan Philip Schulze (píseň) a Ralf Popken (stará hudba). Studium rovněž obohatily mistrovské kurzy u Brigitty Fassbaenderové, Romana Trekela a Juliany Banseové. Aktuálně Mathias Tönges studuje v pěvecké třídě prof. Gunduly Schneiderové na operní škole “Opernschule der HMDK Stuttgart”.

Na operních jevištích se představil mj. jako tkadlec Bottom (Britten: “Sen noci svatojánské”), skladatel Schaunard (Puccini: “Bohéma”), Don Basilio (Rossini: “Lazebník sevillský”) a hrabě Ceprano (Verdi: “Rigoletto”).

Jako koncertního pěvce jsme jej mohli slyšet v úloze Ježíše v Bachových “Janových pašijích” a “Matoušových pašijích”, v úloze levity v Händelově oratoriu “Šalomoun” a jako Rafaela/Adama v Haydnově oratoriu “Stvoření”.

Daniel Preis

Aronte – doprovod (hlídač) zajatců Armidy

Artémidore (Artemidor) – rytíř v křižáckém vojsku zajatý Armidou

Le Chevalier danois (dánský rytíř) – pravděpodobně pozdější Karel I. Flanderský, rytíř v křižáckém vojsku, který společně s Ubaldem hledá Rinalda

Tenorista Daniel Preis studoval nejprve obory němčina a historie. Po několika semestrech se ovšem obrátil k hudbě a dále se vzdělával na Hudebním institutu v Osnabrücku. Tam absolvoval čtyři semestry vokální pedagogiky a posléze přešel do třídy operního zpěvu prof. Marka Schäfera na Vysoké škole pro hudbu, divadlo a média v Hannoveru.

Daniel Preis se podílel na různých produkcích a koncertech, a to jak ve sboru, tak sólově – díky tomu získal potřebné jevištní zkušenosti.

Mimo jiné se účastnil CD produkce opery “Sapfó” od Johanna Simona Mayra, jednoho z nejdůležitějších komponistů italské opery raného 19. století, jehož tvorba, širší hudební veřejnosti prakticky neznámá, prochází v posledních letech určitou renesancí.

Projektový sbor Göttingen

Projektový sbor Göttingen (Projektchor Göttingen) založili göttingenské občanky a občané rozličných povolání a zaměření za účelem společného pěstování hudby. Jak název napovídá, podnět ke vzniku sboru vzešel z určitého projektu – z produkce Lullyho opery “Armide” k 35. výročí uzavření partnerství mezi městy Göttingenem a Pau (Francie); v Pau se sbor ve jmenované opeře představí, dne 6. října 2017, jako kulturní vyslanec Göttingenu.

Vzhledem ke skutečnosti, že Česká Händelova společnost udržuje s městem Göttingenem dlouholeté styky, nebudou ani vystoupení Projektového sboru Göttingen ve valtickém zámeckém divadle postrádat jistou symboliku.

Hartig Ensemble – Tance a balety třech století

Hartig Ensemble je volné uskupení profesionálních tanečníků, kteří se pod uměleckým vedením prof. Heleny Kazárové věnují již řadu let interpretaci tanců ze “tří století”, tj. od

pozdní renesance po raný romantismus. Soubor úzce spolupracuje s katedrou tance Hudební a taneční fakulty Akademie múzických umění v Praze, která sídlí v barokním Hartigovském paláci na Malé Straně. Zde také soubor zkouší; je komorní, často ale zve i významné osobnosti tanečního světa.

Od svého založení v roce 1997 navázal Hartig Ensemble spolupráci s mnoha hudebníky a soubory věnujícími se historicky poučené interpretaci a společně s nimi začal objevovat zapomenutý repertoár, jež tvoří jak tance plesové, tak i virtuózní tance divadelní. Od počátku své existence obnovuje tance podle dochovaných historických pramenů. Od roku 2007 pravidelně spolupracuje se souborem Musica Florea.

Během dvacetileté činnosti se tanečníci zúčastnili kromě svých vlastních programů rovněž řady prestižních divadelních projektů, např. “Castor et Pollux” (J. Ph. Rameau), “Sub olea pacis et palma virtutis” (J. D. Zelenka), “Costanza e Fortezza” (J. J. Fux). Soubor vystoupil na mnoha festivalech – naposledy na letošním Händelově festivalu v Halle nad Sálou, kde s mimořádným úspěchem uvedl Händelův operní prolog “Terpsicore”.

Göttingenský barokní orchestr

Göttingenský barokní orchestr (Göttinger Barockorchester) si díky své hudební kvalitě, stylové rozmanitosti a hráčské vitalitě vydobyl od roku 1995 pevné místo v severoněmeckém hudebním životě.

Repertoár orchestru obepíná velkým obloukem časový prostor více než čtyř století. Zahrnuje hudbu raně barokních mistrů, jakými byli Monteverdi a Schütz, i velká sborová díla a instrumentální koncerty od J. S. Bacha, Händela a Telemanna. Orchester pravidelně hraje rovněž skladby J. Haydna, Mozarta, Mendelssohna-Bartholdyho a Brahmsa v symfonickém obsazení, jakož i hudbu soudobých skladatelů včetně premiér. Svou působnost neomezuje na jednu určitou stylovou epochu.

To funguje proto, že Göttingenský barokní orchestr má flexibilní počet hráčů, sahající od základního sólistického ansámbly až po rozšířené symfonické obsazení. A také proto, že členové orchestru vždy hrají na “historických” nástrojích typických pro danou epochu a že dokonale ovládají techniku hry vyžadovanou pro interpretaci hudby konkrétní doby.

Garantem této stylové rozmanitosti je především houslista Hans-Henning Vater, který orchestr roku 1995 založil a je dodnes jeho koncertním mistrem. Používá jak barokní, tak moderní housle.

Všichni členové Göttingenského barokního orchestru jsou specialisty ve svém oboru, působícími i v jiných renomovaných barokních souborech a orchestrech. Pro Göttingenský barokní orchestr (a nejen pro něho!) je tato výměna hráčů příznačná.

Freimund Pankow

Režisér Freimund Pankow (nar. 1944) je učitelem na odpočinku. Do tajemství divadelního provozu ho v dětství začal zasvěcovat jeho otec, Erich Pankow. Jako herec i režisér sbíral své praktické zkušenosti v amatérském a školním divadle. Kromě toho se zúčastnil vzdělávacích akcí různých divadelních pedagogů a režisérů. Zásadní podněty získal mj. od Dietricha W.

Hübsche, Haralda Hilperta, Klause Schumachera, Sylvie Hathazyové, Bettiny Braunové a Sigrid Kucz-Dauerové.

Dvacet let odpovídal za divadelní představení ve farnosti sv. Petra v Göttingenu-Weende. V 90. letech 20. století zahájil úzkou spolupráci s Alternativním divadlem Göttingen, kde vícekrát režíroval jako host. Pod jeho vedením se konala pohostinská představení v Mladém divadle a v Německém divadle v Göttingenu, dále v Brunšviku, Bad Lauterberku a v obcích na venkově v okolí Göttingenu.

Značnou pozornost věnoval novým zpracováním různých pohádkových námětů. Např. jeho úpravy pohádek “Princezna na hrášku” a “Císařovy nové šaty” vydalo brunšvické nakladatelství Theaterbörse Peine.

S dirigentem Antoniem Adamskem spolupracoval Freimund Pankow již v roce 2014 při provedení Händelovy serenaty “Aci, Galatea e Polifemo” uplatňujícím neobvyklé prostředky figurální a světelné instalace. Tatáž produkce byla opakována roku 2016 ve Staré radnici v Göttingenu s Göttingenským barokním orchestrem. Ryze operní režie se poprvé ujal Lullyho “Armidou” (2015).

Antonius Adamske

Dirigent Antonius Adamske (nar. 1992) se nejprve učil hře na klavír u hudebního skladatele Bodo Freye. Na Vysoké škole pro hudbu, divadlo a média v Hannoveru studoval jakožto hlavní obor dirigování sboru a orchestru (prof. Walter Nußbaum). Zde, na mezinárodním hudebněvědném sympóziu “Slepec v labyrintu”, řídil skladbu “Aventures” Györgye Ligetiho. Účastnil se mistrovských kurzů mj. u Jana Scheerera, Manfreda Schreiera a Howarda Armana. Dále se zdokonaloval v oblasti historické interpretační praxe a zároveň pronikal do hájemství hudby soudobé. V současnosti studuje historické varhany na basilejské škole “Schola Cantorum Basiliensis” u prof. Tobiaše Lindnera.

Již od svých hannoverských studií vedl stočlenný göttingenský sbor PetriChor a jeho odnož, Komorní sbor St. Petri-Weende a sólistické Collegium Vocale St. Petri. S těmito silami provedl některé kantáty a oratoria, kupř. od J. S. Bacha, Stölzela, Händela, Mendelssohna-Bartholdyho, Spohra, Brahmsa, Regera. Pro romantický repertoár mu vícekrát coby partner posloužil Göttingenský symfonický orchestr, pro starou hudbu pak postupimský barokní orchestr “Musica Affettuosa Borussica” či Göttingenský barokní orchestr, s nímž udržuje obzvláště úzké pracovní styky.

Od roku 2014 vede Antonius Adamske univerzitní hudbu na Technické univerzitě v Clausthalu, kde nově nastudoval Gershwinovu operu “Porgy and Bess”. V zimním semestru 2015/16 zazněly v císařské falci v Goslaru za jeho řízení dvě znovuoobjevené Charpentierovy opery: “Actéon” a “Orphée”. Na Mezinárodním Händelově festivalu v Göttingenu pracoval jako pomocný dirigent uměleckého vedoucího festivalu Laurence Cummingsa. Od roku 2017 zastává funkci uměleckého vedoucího komorního sboru “consortium vocale Berlin” při Vysoké hudební škole Hannse Eislera v Berlíně.

ZÁMECKÉ DIVADLO VE VALTICÍCH

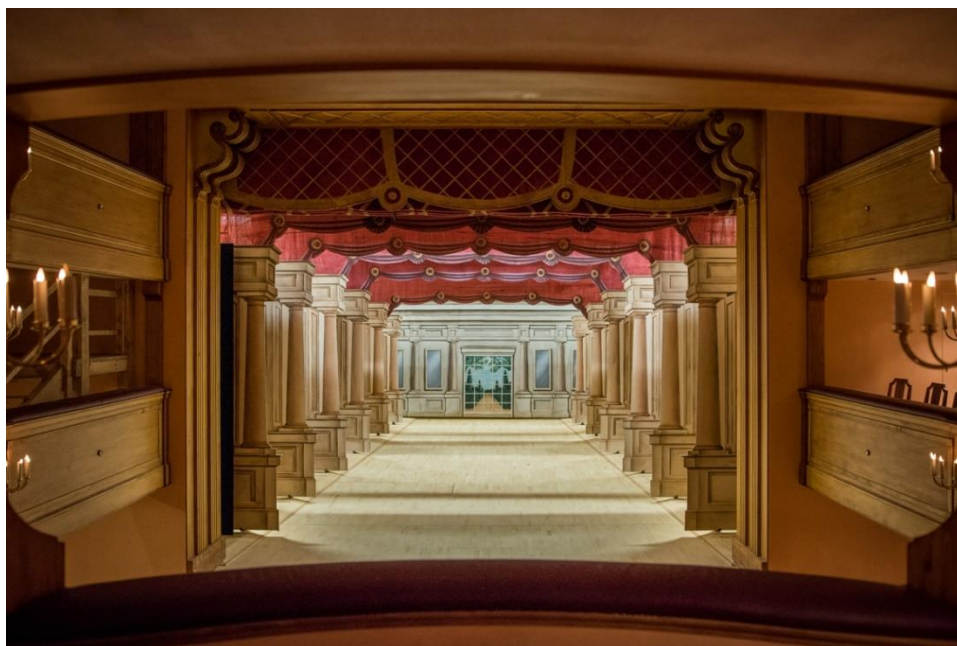

Foto Státní zámek Valtice.

Budova zámeckého divadla ve Valticích vznikala od května do října roku 1790, za vlády knížete Aloise I. Josefa z Lichtenštejna (1759–1805). Včetně vybavení stála celkem 18 000 zlatých. Tato stavba byla posledním významným počinem při ambiciózní proměně zámku ve Valticích na hlavní rodové sídlo Lichtenštejnů. Jednoprostorovou budovu divadla na obdélníkovém půdorysu vystavěl Karel Jan Rudzinsky (1751–1818); s jeho jménem je spojen první vědecký výzkum propasti Macochy v roce 1784.

První nalezená zmínka o divadle v areálu valtického zámku pochází z prosince roku 1696. Ani tehdejší záznam o nákupu plátna pro divadlo, ani údaje o divadelních představeních z té doby však nedokládají, že by již tehdy existovala ve Valticích stálá scéna. Nic také nedokazuje, že by se mohlo jednat o předchůdce dnešního divadla na místě mezi zámkem a levým předzámeckým křídlem.

První představení se ve valtickém zámeckém divadle uskutečnilo v listopadu roku 1790 na počest návštěvy císaře Leopolda II. Jednalo se o příležitostnou zpěvohru “Prométheus”. V lóžích panstva seděli diváci na damaškových a proutěných křeslech; ostatní sledovali představení na lavicích ze surového dřeva nebo s potahy z červeného sukna. Jevišťe bylo vybaveno vozíky k výměně kulís, kolejnicemi, provazy, válci k propadlům, létacím strojem, stroji na déšť, kroupy, hrom a údery blesku, koly pro sufity a dalšími přístroji. Divadlo od počátku obklopovaly účelové přístavky, nejspíše dřevěná skladiště dekorací. Jedním z mála dochovaných stavebních prvků je někdejší hlavní vstup do divadla. Nepůvodní neorokoková výzdoba, známá z některých fotografií, pocházela z druhé poloviny 19. století; možná souvisela s návštěvou císaře Františka Josefa I. v roce 1876.

Ve třicátých letech 20. století bylo divadlo ještě poměrně dobře zachováno. Plán přestavby na kino se neuskutečnil, ale konec války přinesl zánik divadla, dokonáný pozdější přestavbou na traktorovou stanici. Devastační a degradující zásahy vyvrcholily v osmdesátých letech 20. století. Při rekonstrukci, probíhající od dubna 2014 do června 2015, byla divadlu, z něhož se dochovaly vlastně jen obvodové zdi, vrácena původní dispozice. Současně byl objekt vybaven moderní technickou infrastrukturou a replikou barokní mašinérie. Vznikla tak unikátní divadelní scéna poskytující možnosti ke znovuoživení dobových představení, která nejsou omezována přísnými požadavky památkové ochrany.

S výjimkou překladu libreta všechny české texty napsal nebo podle předloh zpracoval Pavel Polka, 2017. Oddíl “Zámecké divadlo ve Valticích” vychází z textu umístěného na webových stránkách valtického zámku: “www.zamek-valtice.cz”.

Libreto přeložil do češtiny © Vladimír Chytil, 2017. Sazbu a grafickou úpravu libreta provedl Jan Kučera, 2017.